

אל: רופאי המוסד לביטוח לאומי
הפוסקים הרפואיים בוועדות
חברי וועדות רפואיות לעררים
נותני חוות דעת

הנדון: חובת הודעה על נהגים המסוכנים לעצמם ולזולתם

1. כללי:

ברצוני לרענן את הקווים המנחים לגבי חובת הדיווח על נהגים מסוכנים כפי שהם מובאים בחוזר המנהל הכללי של משרד הבריאות מס' 61/98 מיום 16/9/1998:

הרופא המטפל באדם ואיבחן אצלו מחלה, והסבור כי אותו אדם עלול בנהיגתו לסכן את עצמו או את זולתו מחמת אותה מחלה, חייב לדווח על כך למכון הרפואי לבטיחות בדרכים (המרב"ד).

2. מטרה:

מטרת חוזר זה לקבוע קווים מנחים, שיסייעו לרופא לקיים את חובת ההודעה למכון הרפואי לבטיחות בדרכים, על בני אדם העלולים בנהיגתם לסכן את עצמם או זולתם כתוצאה ממחלה ו/או ממצב בריאותי רלוונטי לבטיחות הנהיגה.

3. עקרונות:

א. בהתאם לסעיף 12 א' לפקודת התעבורה: "רופא המטפל באדם שמלאו לו 16 שנים, והוא מאבחן אצלו מחלה וסבור כי אותו אדם עלול בנהיגתו לסכן את עצמו או את זולתו מחמת אותה מחלה, ידווח על המחלה לרשות שקבע שר הבריאות".

משמעות המונח "רופא מטפל" בהקשר לחובת הדיווח האמורה נבדקה בעבר ע"י הלשכה המשפטית במוסד. לפי תשובתם "יש לראות כ"רופא מטפל" לעניין חובת הדיווח, גם במי שהוסמכו, לפי חוק הביטוח הלאומי, לאבחן ליקויים לצורך קביעת דרגת נכות רפואית, דהיינו: ... ועדות רפואיות ופוסקים רפואיים, הבודקים (פיסית) את התובע.

ב. המכון הרפואי לבטיחות בדרכים (מרב"ד) שבמשרד הבריאות, נקבע ע"י שר הבריאות כרשות הרפואית שמתפקידו להודיע לרשות הרישוי במשרד התחבורה על המלצתו לעניין מתן רשיון נהיגה, התלייתו או ביטולו.

- ג. לצורך מילוי תפקידו כאמור לעיל, עוסק המרב"ד בתחום הרפואה והפסיכולוגיה התעבורתית.
- ד. נהיגה היא פעולה הדורשת קליטה מתמדת של המידע על הנעשה בסביבת הנהיגה, מידע המשתנה באופן רציף, וכן יכולת להגיב במהירות בהתאם למידע שנקלט.
- ה. כל ליקוי בריאותי, העלול לפגוע ביכולת הקליטה והתגובה המיידית, מעלה את הסכנה למעורבות הנוהג בתאונת דרכים.
- ו. על הרופא המטפל באדם להיות ער לליקויים בבריאותו של אדם העלולים לפגוע ביכולתו לקלוט ו/או להגיב מיידית.
- ז. סוגי ליקויי הבריאות (המחלות), העלולים לפגוע ביכולת הקליטה ו/או התגובה, הינם:
1. שינויים פתאומיים במצב הערנות של הנוהג שעלולים לגרום לאיבוד שליטה על ההגה.
 2. ליקויים בחושים העלולים לגרום לחוסר אפשרות לקלוט מפגע בדרך.
 3. פגיעה ביכולת השיפוט ובתהליך קבלת החלטות של הנהג.
- ח. אמנם, ההמלצה הינה להודיע למרב"ד על נהגים שלהם ליקויי בריאות כמפורט בסעיף 4 שלהלן, אולם עשויים להיות ליקויי בריאות נוספים, העלולים להשפיע על יכולת הנהיגה, שלא נכללים ברשימה. לפיכך, למותר לציין ששיקול דעתו של הרופא המכיר את מצבו הבריאותי של הנהג חיונית ביותר.
- ט. הודעת הרופא למרב"ד על הצורך בבדיקה רפואית של האדם, מסתכמת לרוב בהמלצת המרב"ד לרשות הרישוי על המשך נהיגה עם מעקב ו/או להמלצה על אביזרים שמטרתם להקל על הנהיגה.
- רק במקרים נדירים, בהם ברור כי המשך הנהיגה מהווה סיכון לנוהג ולזולתו – ימליץ המרב"ד לרשות הרישוי על התליית רישיון הנהיגה או על ביטולו.

4. המחלות שמומלץ להודיע עליהן למכון הרפואי לבטיחות בדרכים:

על הרופא להודיע למרב"ד על גבי הטופס המצ"ב, כאשר בטיפולו אדם מעל גיל 16 הסובל מאחת המחלות המפורטות להלן, או ממחלה אחרת הגורמת לאחד הסימפטומים המפורטים:

א: מחלות גופניות:

1. ירידה בכושר הראייה, שאינו ניתן לתיקון באמצעות משקפיים ומקרים מסוימים של כפל ראייה (כמפורט במסמך המצורף)
2. ירידה בכושר השמיעה, שאינו ניתן לתיקון באמצעות עזרי שמיעה.
4. מצבי סחרחורת חוזרים.
5. הפרעות בשיווי משקל.
6. אמבוליות (תסחיפים) חוזרים.
7. מצב לאחר אירוע מוחי וסקולרי (C.V.A).
8. ארועים חוזרים של איסכימיה חולפת (T.I.A).
9. מחלות נירולוגיות עם פגיעה בתיפקוד מוטורי ו/או קוגניטיבי.
10. ארועים חוזרים של הפרעות בקצב הלב.
11. תסמונת תעוקת לב בלתי נשלטת.
12. אי ספיקת לב כרונית.
13. שאתות במח או מחלות ממאירות פעילות.
14. ליקוי קבוע בתיפקוד הגפיים.
15. שימוש קבוע בתרופות העלולות לגרום חוסר ערנות.
16. מחלת הכפיון (אפילפסיה).
17. סוכרת שאינה מאוזנת באמצעות דיאטה ותרופות או מלווה בסיבוכים מערכתיים.
18. ארועים של דום – נשימה (Sleep Apnea).

ב: מחלות נפש:

1. הפרעות נפשיות עקב נזק מוחי או כתוצאה ממחלה גופנית אחרת.
2. הפרעות באישיות ובהתנהגות עקב מחלה, נזק או ליקוי תפקודי של המוח.
3. הפרעות נפשיות קוגניטיביות והתנהגותיות כתוצאה משימוש חולני בחומרים פסיכואקטיביים (תרופות, סמים, אלכוהול, סולבנטים, דבקים) ו/או חומרים הלוצינוגניים.
4. הפרעות נפשיות קוגניטיביות והתנהגותיות במשך תהליך הגמילה הפיסית, מהתמכרות לחומרים פסיכואקטיביים ו/או הלוצינוגנים כאמור בסעיף 3.
5. סכיזופרניה והפרעות סכיזוטיפליות ודלוזיונליות.
6. הפרעות במצב הרוח על רקע מחלות נפש.
7. תגובה לדחק חמור והפרעות הסתגלות.
8. הפרעת אישיות פרנואידית.
9. הפרעת אישיות דיסוציאלית.
10. הפרעות של הרגלים ושל דחפים, הימור פתולוגי, הצתה פתולוגית (פירומניה) וגניבה פתולוגית (קלפטומניה).
11. פיגור שכלי.

5. חובת הרופא להזהיר את הנהג:

על הרופא המטפל באדם מעל גיל 16 שנים, הסובל מאחת המחלות שפורטו לעיל, או ממחלה אחרת הגורמת לאחד מהסימפטומים שפורטו, העלולים לגרום לסכנה בנהיגתו, להזהיר את המטופל ולהמליץ לו להפסיק לנהוג, וזאת עד לקביעת המרב"ד.

6. חובת הודעה למכון הרפואי לבטיחות בדרכים:

בהתאם לחוק כאמור, במקרה שרופא הבחין באדם מעל גיל 16 שנבדק אצלו, באחד מליקויי הבריאות שברשימה או מחלה אחרת, שלדעת הרופא עלולה לסכן את נהיגתו - עליו להודיע למרב"ד על המטופל, ע"ג טופס ההודעה המצ"ב וליידע את המטופל על ההודעה.

יש להדגיש כי הודעה במועד למרב"ד, על נהגים שבגין מצבם הרפואי מסכנים את עצמם ואת זולתם, עשויה להפחית את מספר תאונות הדרכים שסיבתן היא רפואית.

נספח: טופס דיווח ע"פ סעיף 12 ב' לפקודת התעבורה.

לרופאים: יש להדגיש כי טופס ההודעה חסוי ולא יועבר העתק ממנו לתובע.

ב ב ר כ ה ,

ד"ר מריו סקולסקי
מנהל הרפואי

העתק: גבי אסתר דומיניסיני, המנהלת הכללית.

עו"ד אורנה גייל, היועצת המשפטית.

גבי אילנה שרייבמן, סמנכ"ל גמלאות.

גבי עירית פלדמן, מנהלת אגף נכויות. (נא להעביר את תוכן החוזר לרופאי הוועדות)

גבי אולגה ברוך, מנהלת מחלקת וועדות נפגעי עבודה. (נא להעביר את תוכן החוזר לרופאי הוועדות)

פרופ' יוסי ריבק, מנהל המכון הרפואי לבטיחות בדרכים.